

Tervaneva, Pyhäjärvi

(Eteläinen) Tervaneva, YKJ 7059N, 3432E, ~170 m m.p.y.

[ajh 11.6.2009]

Suon sijainti ja tila

Tervaneva, ojitamattomalta alaltaan noin 180 ha, on liki Pyhäjoen ja Kalajoen vedenjakajaa valuttaen kuitenkin koko alaltaan kohti pohjoista lopulta Pyhäjokeen. Tervaneva on hydrologialtaan itsenäinen toiminnallinen yksikkö pohjoisempaan, soidensuojelualueisiin lukeutuvaan, Tervanevaan nähden kummankin luovuttaessa vetensä eri suunnista aluksi Korhonjoen latvoille (ks. karttaliite).

Tervaneva on yhtä lahdelman perukkaa lukuun ottamatta suo-ojaston ympäröimä. Suon ympäristön ojituksesta huolimatta yleismaisema suolla on luonnontilaisen kaltainen. Ojien aiheuttamat muuttumat avosuolla ovat verraten kapeita johtuen ilmeisesti reunakasvillisuuden karuudesta ja useiden ojien vajavaisesta vietosta. Uudisojitusta on tehty muutama vuosi sitten suon lounaisosan kapean hietikkoniemen eteläpuolelle ainakin metsäsaarekkeiden ympäristöön sekä kunnostusojitusta suon luoteisosassa.

Suoyhdistymän ja kasvillisuuden luonne

Suon luonne voidaan yleistää tiivistää seuraavasti: Tervaneva koostuu kahdesta ombro-oligotrofisesta eksentriseksi ja tasapintaiseksi keitaaksi kehittymässä olevasta massiivista, jotka minerotrofinen rimpipintainen juotti erottaa. Suota voidaan pitää sekakompleksina.

Juotin (oik. juottiparin) ulkopuolelle jäävät yhdistymän pääosat koostuvat valtaosin rahkaisista ombrotai heikosti oligotrofisista lyhytkorsinevoista ja vastaavista puustoisista varianteista. Vastaavan ravinteisuustason Sphagnum-rimpivaltaiset suotyypit ovat myös yleisiä, tavallisimmin esiintyen rahkaisina – joko rahkajänteisinä tai -kermisinä. Suoveden pintavirtauspaitsioihin jääneet osat ovat laajalti, erityisesti suon itälohkolle, variksenmarjarahkarämeitä tai rahkaisia tupasvillarämeitä. Täällä on myös verraten laaja kelottunut alue.

Reunaojituksen valuma-alueita pienentäneen vaikutuksen seurauksena ilmeisesti suon laaja, sinänsä luontainen, "keidastuminen" on nopeutunut. Nyt harvassa esiintyvät minerotrofian ilmentäjät (reliktit) ovat tavallisimmin rahkasara ja steriili pullosara, ei niinkään tavanomaiset tupasluikka tai kalvakkarahkasammal. Kiintoisaa on monin paikoin tavattava punarahkasammalen yleisyys, onhan sen esiintyminen todettu paleoekologisesti eräänlaiseksi mineraalivaikutteisuuden ja sadevesiravinteisuuden ajallisen rajapinnan osoittajaksi.

Keskiravinteisuuteen suo yltää vain harvoin. Itäisemmässä juotissa on niukasti keräpäärahkasammalta, kuten myös suon luoteisosan sarakorven ravinteisimpien alojen painanteissa.

Vaikka Tervanevan länsipuolella on massiivinen Pitkäkankaan harjun pohjavedenmuodostumisalue, näkyy lähteisyys suokasvillisuudessa vain nimeksi. Suon luoteisosan sarakorvessa kuitenkin on kuivahtanut "kumputihku", jonka kasvistossa (mm. kampa- ja lettolehvasammal) pohjavesivaikutuksen juuri ja juuri havaitsee.

Aiempaan konsulttityönä tehtyyn kasvillisuusselvitykseen (Klinga 2005) nähden on pienien ns. käsialaerojen lisäksi nyt mm. erotettu aidosti ombrotrofisina keidasmassiiveihin kuuluvia laajojakin osia sekä havaittu mesotrofiaa myös keskisessä juotissa sekä tunnistettu meso-eutrofiaan yltävä kumputihku.

Tervanevalla ei ole havaittu uhanalaiseksi luokiteltuja kasvilajeja. Suolla vihreänä niemekkeenä kauas erottuva sarakorpien alue luokitellaan luontotyyppinä vaarantuneeksi. Suonäkymää elävöittävä länsiosan metsäsaarekkeet ovat metsälain nojalla suojeltuja.

Suolinnuston yleispiirteet

Suon keskisellä alueella suoritettussa laskennassa (Harju ym. 2005) ei todettu linnustollisesti selvästi muista alueista poikkeavia arvokkaita alueita, ei myöskään valtakunnallisesti uhanalaisia lajeja. Yleisinä pesivät lajit, pikkukuovi ja kapustarinta, ovat kahlaajista luonteenomaisia karujen soiden lajeja. Pikkukuovi kuuluu alueellisesti uhanalaisten, kapustarinta taas EU:n direktiivilajeihin. Alueellisesti uhanalaiseen lukeutuu myös keltavästäräkki. Suolla tavattava liro lukeutuu niin ikään EU:n direktiivilajeihin ja valkoviklo erityisvastoalajeihin.

Kesäkuun alkupuolella 2009 suolla havaittiin lisäksi kaksi pensastaskureviiriä sekä kaksi kalasääskeä äännelemässä itäisellä kelokkoalueella. Yleisesti ottaen raportissa (Harju ym. 2005) Tervaneva todettiin lajiston monimuotoisuuden ja parimäärien perusteella paikallisesti ja alueellisesti arvokkaaksi lintusuoksi.

Tervanevan merkitys soidensuojelun alueellisessa tarkastelussa

Seudulla, jolla Tervanevakin sijaitsee, soiden alkuperäinen osuus maa-alasta on yli puolet. Täysin luonnontilaisia soita, joiden läheiseenkin valuma-alueen hydrologiaan ei ole kajottu, alueella ei liene lainkaan. Luonnontilaisen kaltaisia soita tai suon mainittavia osia, joiden vesitilanne muutettunakin riittää pitämään suon turvetta kasvattavana ekosysteeminä, on refuugion tapaisina saarina jäljellä enää muutamia.

Parinkymmenen kilometrin säteellä Tervanevan ympärillä on soidensuojelualueina rauhoitettu vain kaksi luonnontilaisen kaltaista suoaluetta: Tervanevan-Sivakkanevan ja Iso Karsikkonevan suot tai soiden osat.

Tervaneva muodostaa sekakompleksina havainnollisen esimerkin koko Suomen suovyöhykkeistössä Pohjanmaan vietto- ja rahkakeitaiden ja Suomenselän aapasoiden dynaamisella rajaseudulla.

Suon alueellinen merkitys voidaan arvioida vasta kun on saatu suojelusoista ja ojittamattomista suoje-
luohjelmien ulkopuolisista soista riittävän kattava seudullinen käsitys.

Kirjallisuus

Harju, T., Jokela, J. & Venetvaara, J. 2005: Pyhäjärven Tervanevan pesimälinnusto 2005. – 9 s. Raportti. Biologitoimisto Jari Venetvaara Ky.

Klinga, J. 2005: Tervanevan suokasvillisuusselvitys. – 17 s. Raportti. Biologitoimisto Jari Venetvaara Ky.